

ZAŁĄCZNIK

do Stanowiska Państwowej Rady Gospodarki Wodnej

**odnośnie projektu Rozporządzeń Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej:
w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód
powierzchniowych i jednolitych części wód podziemnych**

oraz

**w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu
chemicznego oraz sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych,
a także środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych**

Szczegółowe uwagi do projektów rozporządzeń

1. Ważnym elementem badań i klasyfikacji stanu ekologicznego wód jest analiza metabolizmu tlenowego rzeki. Istotne byłoby włączenie monitoringu przebiegu stężenia tlenu w wodzie w cyklu dobowym. Pomiar tego parametru ze zwiększoną częstotliwością winien być uwzględniony w treści obu rozporządzeń.
2. Brak w rozporządzeniach uwzględnienia wskaźników takich jak mikrozanieczyszczenia np. farmaceutyki czy hormony:
 - rakotwórcze związki jakimi są WWA w monitoringu diagnostycznym są nieobowiązkowe,
 - lista analizowanych WWA różni się jednym związkiem (DahA) w zał.7 (9 związków) dotyczącym monitoringu i inne w załączniku 14 (8 związków) w rozporządzeniu dotyczącym klasyfikacji wód,
 - ograniczenie analiz do BaP- jest to jeden ze związków rakotwórczych, ale w wodach są identyfikowane inne związki o podobnym lub silniejszym działaniu.
3. Dodanie przypisu w załączniku 14 rozporządzenia 2 w tabeli przy wartości 0,0065 podanej dla toksyny i związków dioksynopodobnych o następującej treści:
„Wartość odnosi się do równoważników toksyczności (TEF) dla sumy PCDD, PCDF, PCB-DL TEQ są zgodne z współczynnikami toksyczności (TEF) określonymi przez Światową Organizację Zdrowia w roku 2005”. Przypis taki istniał w rozporządzeniu z dnia 21 lipca 2016 roku i nadal jest potrzebny.
4. W rozporządzeniu 1 w par.23.1 w p.2 i3 słowo „zidentyfikowania” zmienić na „identyfikacji”, dodać p.4: „identyfikacji oraz obserwacji wpływu obszarów występowania wieloletniej i intensywnej presji na stan ilościowy i/lub chemiczny wód podziemnych” oraz p.5. „Identyfikacji i kontroli przepływu wód podziemnych oraz stanu ilościowego i/lub stanu chemicznego wód podziemnych w obszarach

transgranicznych jednolitych części wód podziemnych”. Uwagi zespołu PIG-PIB do rozporządzenia 2 zostaną przekazane do MG MiŻŚ do 12 sierpnia 2020.

5. Rozporządzenie 1:

1a) W załączniku 1, 2, 3 pomiary temperatury mają odbywać się punktowo raz w miesiącu. Z punktu widzenia ekologii wód taki pomiar trzeba uznać za niezbyt dokładny. Współcześnie ciągły pomiar temperatury wody (np. co godzinę) nie jest w żadnej skali kosztowny. Dostępne są bardzo tanie rejestratory temperatury wody, które wystarczy umieścić w rzece i co miesiąc odczytywać. Wysilek i koszt są podobne, a wartość tak zebranych danych wielokrotnie większa;

1b) W odcinkach reperowych dla zbiorników brakuje zbiornika Siemianówka, który ze względu na wielkość powinien być wyznaczony. Rozporządzenie 2: 1a) W szczególności do załączników 1, 3, 4 proponuje się rozważyć następujące zmiany: w elementach warunków morfologicznych brakuje oceny prędkości wody - jednego z najbardziej znaczących elementów kształtujących siedliska w rzekach; 1b) w elementach biologicznych cieków i jezior należy opisać nie tylko skład gatunkowy, ale także strukturę gatunkową (tzn. proporcje gatunków w zespole); 2a) W odniesieniu do załączników 12 i 13: w działaniu 6 p.2 nie jest jasne dlaczego wybiórczo hydromorfologia nie wpływa na zaklasyfikowanie stanu dobrego; 3a) W odniesieniu do załącznika 14 potencjał hydromorfologiczny dla zbiorników zaporowych nie powinien zależeć tylko od ilości przepławek; 3b) Wskaźniki biologiczne dla zbiorników powinny obejmować także ryby; 4a) Sformułowanie: „Jeżeli w jednolitej części wód powierzchniowych nie wykonano badań w reprezentacyjnym punkcie kontrolnym, dopuszcza się wykonanie klasyfikacji na podstawie...”, z załączników 12, 13, 15, 26, 27, nie jest jasne bo sugeruje że zbiory danych mogą być arbitralnie uznane w odcinkach referencyjnych i przeprowadzone gdzie indziej; powinno być jaśniej sprecyzowane, że odnosi się to do wód, gdzie nie ma albo odcinka referencyjnego albo możliwości wykonania badań.

6. Rozporządzenie 1:

1a) Najbardziej spójna jest podstawowa terminologia;

Rozporządzenie 2:

1a) Niespójność terminologii może powodować poważne zamieszanie w zakresie określenia miejsc badań i pomiarów oraz skutków np. niespełnienia parametrów dla klas jakości wody wywołanych planowanym lub realizowanym przedsięwzięciem hydrotechnicznym; istnieje konieczność zharmonizowania terminologii;

Rozporządzenie 1/ Rozporządzenie 2:

1a) Konieczność zharmonizowania terminologii w obu rozporządzeniach; Niejasne określenie rodzajów wód powierzchniowych i stosunkowo uznaniowe podejście do sposobu klasyfikacji danego cieku do odpowiedniej klasy może powodować skutki, największe dla rozwoju dróg wodnych oraz większych przedsięwzięć hydrotechnicznych; 1b) Konieczność gromadzenia danych z pomiarów i interpretacji wyników w postaci cyfrowych baz danych wyrażonych w formie warstw map cyfrowych (GIS)+ metadanych np. tabelarycznych, bo tylko wtedy dane z pomiarów

mają wartość analityczną w systemach Big Data i pozwalają na błyskawiczną obróbkę i wnioskowanie zmian na przestrzeni lat - rozporządzenie nic nie mówi o cyfrowych bazach danych i wyrażaniu wyników w postaci cyfrowych warstw mapowych.

Szczegółowe propozycje zmian zapisów Rozporządzenia 2:

1a) W par 1.9.1 dodać na końcu zdania „powstałych w wyniku piętrzenia wody”, w konsekwencji w załącznikach należy usunąć cieki naturalne i zastąpić je sformułowaniami stosownie do taksonomii z załączników 6/20; trzeba przyznać, że znaczne odcinki rzek Odry i Wisły nie są od dawna ciekami naturalnymi, co do których musimy mieć liczne odstępstwa albo przyjąć do wiadomości, że nie będzie w Polsce sprawnego rozwoju międzynarodowych dróg wodnych E-40, E-70;

1b). W par 14.2 nie nakazano zbierania i agregowania danych w postaci warstw map cyfrowych.

7. Rozporządzenie 1:

Należy zwrócić uwagę, że zaproponowane w projekcie rozporządzenia metodyki referencyjne oraz warunki zapewnienia jakości pomiarów i badań nie uwzględniają zróżnicowania funkcjonowania i stopnia przekształcenia rzek w obrębie danej jednostki JCW. W szczególności monitoring elementów hydromorfologicznych, w tym badania hydrologiczne (zakres określony w załączniku 5, pkt 11. badania objętości, prędkości i natężenia przepływu oraz reżimu przepływów) nie przewidują oceny transportu rumowiska. W ramach badań elementów stanu ekologicznego i chemicznego (załącznik 3, tabela 1) przewidziane są badania wskaźnika „zawiesina ogólna” zgodnie z normą PN-EN 872, 2007. Pobieranie próbek w ramach przewidzianego w rozporządzeniu monitoringu prowadzone ma być tylko w jednym punkcie w przekroju poprzecznym koryta rzeki (najczęściej pobiera się próbkę przy brzegu). Do 2004 roku badania zmaczenia na rzekach prowadziło IMGW, obecnie nie prowadzi się badań zmaczenia ze względu na funkcjonowanie Państwowego Monitoringu Środowiska realizowanego zgodnie z wytycznymi RDW. Pobieranie próbek przez IMGW przeprowadzono zgodnie z metodyką opracowaną przez J. Brańskiego [Brański J. 1990. Instrukcja wykonywania i opracowania pomiarów rumowiska unoszonego IMGW, Warszawa.] za pomocą powoli napełnianego batometru w wielu punktach przekroju poprzecznego koryta rzeki, co było uzależnione od wielkości rzeki i ilości przepływającej wody. Istotne różnice występują również przy częstotliwości pobierania próbek w ramach opisanych metod. Pomiary w ramach monitoringu IMGW były uzależnione od rodzaju rzeki (z podziałem na górskie i wyżynne, nizinne i cieki wodne łączące jeziora) oraz od poziomu wody. Natomiast w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska częstotliwość pobierania próbek wynika z rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych. Należy zwrócić zatem uwagę, że zaproponowany monitoring w niniejszym projekcie rozporządzenia nie zmienia nic w sprawie rozszerzenia monitoringu hydrologicznego i hydromorfologicznego o badania rumowiska. Wnioskuje o rozszerzenie zakresu określonego w załącznik 5, pkt 11. tj., badania objętości, prędkości i natężenia

przepływu oraz reżimu przepływów o znaczenie wód zgodnie z metodyką stosowaną do 2004 roku przez IMGW.

Opracował Zespół powołany przez Przewodniczącego Państwowej Rady Gospodarki Wodnej spośród jej członków w składzie:

1. prof. dr hab. inż. Marek Gromiec – Przewodniczący zespołu
2. dr Grzegorz Chocian
3. dr Michał Habel – V-ce Przewodniczący Państwowej Rady Gospodarki Wodnej
4. dr Piotr Margoński
5. dr hab. mgr inż. Piotr Parasiewicz
6. dr Lesław Skrzypczyk
7. prof. dr hab. inż. Maria Włodarczyk-Makuła
8. prof. dr hab. Maciej Zalewski

Warszawa, 11 sierpnia 2020 r.

dr hab. prof. UŚ Damian Absalon
Przewodniczący Państwowej Rady Gospodarki Wodnej